

Дастурамали № ___ “Дар бораи тартиби ташкил ва истифодаи захира ва Фонди пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи дороиҳои ташкilotҳои қарзии исломӣ”

Дастурамали № “Дар бораи тартиби ташкил ва истифодаи захира ва фонди пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи дороиҳои ташкilotҳои қарзии исломӣ” (минбаъд – Дастурамал) мутобиқи моддаи 35 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи фаъолияти бонкии исломӣ” бо мақсади идоракунӣ ва назорати сифати дороиҳо дар бонкҳои исломӣ, ташкilotҳои амонатии қарзии хурди исломӣ ва равзанаҳои бонкии исломӣ (ба истиснои ташкilotҳои қарзии хурди исломӣ ва фондҳои қарзии хурди исломӣ (минбаъд ташкilotҳои қарзии исломӣ), таҳия шуда, тартиби ягонаи ташкил ва истифода намудани захираи хавфҳои қарзӣ/маблағгузори исломӣ ва Фонди пӯшонидани талафоти имконпазирро аз рӯи дороиҳо муқаррар менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Мафҳумҳое, ки дар Дастурамали мазкур истифода мешаванд:

- **ташкilotҳои қарзии исломӣ** - шахсони ҳуқуқие (бонкҳои исломӣ, ташкilotҳои қарзии ғайрибонкии исломӣ, ташкilotҳои маблағгузори хурди исломӣ, аз ҷумла «равзанаи бонкии исломӣ»), ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳама ё баъзе аз амалиёти бонкии исломии дар қонун пешбинишударо иҷро менамоянд;

- **захираи хавфҳои қарзии исломӣ/маблағгузори исломӣ** - маблағе, ки барои пӯшонидани талафоти эҳтимоли аз рӯи хавфҳои қарзии исломӣ/маблағгузори исломӣ мувофиқи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон муқарраршаванда муайян гардида, илова бар Фонди пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи дороиҳо пешбинӣ карда шудааст;

- **фонди пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи дороиҳо** (минбаъд - Фонд)-маблағе, ки ҳамчун фонди умумӣ ва ё фонди махсус барои пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ, қоғазҳои қиматноки исломӣ (сукук), гаравҳои гирифташуда барои бозфурӯш ва дигар дороиҳо мувофиқи талаботи Дастурамали мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдори Бонки миллии Тоҷикистон ва стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ пешбинӣ карда шудааст;

- **захира барои баробаркунии фоида** – захирае мебошад, ки онро ташкilotи қарзии исломӣ тавассути ҷудо намудани маблағҳо аз фоидаи сармоягузорӣ пеш аз тақсимот байни саҳмиядорон ва дорандагони суратҳисобҳои сармоягузори номаҳдуд ва то ҳисоби ҳиссаи фоидаи музориби ташкilotи қарзии исломӣ, барои баробаркунии фоида ташкил медиҳад;

- **захираи хавфи сармоягузорӣ** – захирае мебошад, ки ташкилоти қарзии исломӣ метавонад онро танҳо баъд аз тарҳ кардани ҳиссаи фоидаи ташкилоти қарзии исломӣ ҳамчун музориб бо роҳи ҷудо намудани маблағҳо аз фоидаи сармоягузори дорандагони суратҳисобҳои сармоягузори номаҳдуд ташкил диҳад. Захираи хавфи сармоягузори ҷамъшуда, ки пурра ба дорандагони суратҳисобҳои сармоягузори номаҳдуд тааллуқ дорад, метавонад танҳо барои коҳиш додани дилхоҳ талафотҳои (зарар аз дороиҳо) дорандагони суратҳисобҳои сармоягузори номаҳдуд, ки давра ба давра ба вучуд меоянд, истифода бурда шавад;

- **шахси вобаста** – шахсони зерин дар назар дошта мешаванд:

- аъзои Шӯрои нозирон, корманди роҳбарикунанда;

- аъзои оилаи корманди роҳбарикунанда;

- шахс ва аъзои оилаи ӯ, ки дар ташкилоти қарзии исломӣ ҳиссаи иштироки афзалиятнок доранд ва шахси ҳуқуқие, ки дар он шахс ё корманди роҳбарикунанда дорои ҳиссаи иштироки афзалиятнок мебошад;

- шахси ҳуқуқие, ки дар он ташкилоти қарзии исломӣ ҳиссаи иштироки афзалиятнок дошта, ҳангоми оmodасозии ҳисоботи молиявии маҷмӯӣ ба инобат гирифта намешавад;

- шахсе, ки ба ташкилоти қарзии исломӣ ба сифати узви Кумитаи хизматрасонии маблағгузори исломӣ хизмат мерасонад;

- **аъзои оила** – зану шавҳар, фарзандон, бародарону хоҳарон, падару модар, падарандар ва модарандар, писарандар ва духтарандари шахсро дар бар мегирад;

- **қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ** – ҷойгиркунии муҳлатнок, маблағгузори байнибонкӣ, маблағгузори субординарӣ, муробаҳа, муробаҳаи молӣ, иҷора, иҷораи мунтаҳия биттмалик, музораба, мушорака, мушоракаи мутаноқиса, салам, истисноъ, қарзи ҳасана, ипотека, эътиборнома, даромадҳои ҳисобшудаи пардохтнашуда, хатҳои қарзии истифоданашудаи муштариён, кафолатҳои аз тарафи ташкилотҳои қарзии исломӣ додашуда ва ғайра дар назар дошта шудааст;

- **таҷдиди қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ** - аз нав дида баромадани шартҳои шартномаи (созишномаи, аҳдҳои) қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ;

- **амортизатсияи (истехлоки) арзиши қарз/маблағгузори исломӣ** - ин аз нав баҳисобгирии гардиши маблағҳои пулии оянда тибқи шароити тағйирёфта, ки бо истифода аз меъёри фоизи аввала ва муқоисаи арзиши дисконти бо арзиши ҷорӣ тавозунии дорой муайян мегардад;

- **қарзи исломӣ/маблағгузори исломии ғайрифайол** – маблағгузориҳое, ки маблағи асосӣ ва (ё)фоида (барои маблағгузори ғайрифайол) тибқи талаботи шартномаи маблағгузорӣ пардохт карда

намешавад. Дар доираи ин Дастурамал, маблағгузориҳои ғайрифайзол ба яке аз гурӯҳҳои қарзҳои ғайриқолабӣ, шубҳанок ва беэътимод дохил мешавад;

- **фонди умумӣ** – маблағе, ки аз рӯи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии қолабӣ ва зерин назорат (файзол) ташкил карда мешавад;

- **фонди махсус** – маблағе, ки аз рӯи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайриқолабӣ, шубҳанок ва беэътимод ташкил карда мешавад.

2. Иҷрои талаботи Дастурамали мазкур барои ташкилотҳои қарзии исломӣ ҳатмӣ мебошад.

3. Ташкилоти қарзии исломӣ барои нигоҳ доштани пардохтпазирӣ, мусоидат намудан ба ҳифзи манфиатҳои саҳмиядорон ва муштариёни худ бояд саривақт қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайрифайзолро ошкор намуда, чиҳати пешгирии талафоти ба онҳо алоқаманд чораҳои зарурӣ андешад.

4. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд сохтори дахлдори идоракуниро барои муайянкунӣ, баҳодиҳӣ, мониторинг ва назорати хавфи қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ, амалиётҳои бонкии исломӣ дошта бошад.

5. Дар сурати мавҷуд будани асосҳои, ки қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ, аз ҷумла маблағи асосӣ ва изофалуӣ/даромади ҳисобшуда саривақт тибқи шартномаи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ пардохт карда намешаванд ва (ё) ҳолати молиявии муштарӣ хуб нест, қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайрифайзол ҳамчун қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии “ғайриқолабӣ”, “шубҳанок” ва “беэътимод” тасниф мешаванд.

6. Ташкилотҳои қарзии исломӣ бояд қоида ва равандҳои дахлдорро барои муайян намудани сифати дороиҳо ва идора кардани онҳо таҳия намоянд, ки дар онҳо бояд андешидани тадбирҳои зерин пешбинӣ шуда бошад:

- баҳодиҳӣ ва таснифи дороиҳо;
- мунтазам баррасӣ намудани дороиҳои ғайрифайзол;
дар сатҳи муносиб ва боэътимод саривақт ташкил намудани Фонд;
- аз тавозун хориҷ кардани дороиҳои беэътимод ва инъикоси

воқеии пардохти дороиҳо ва барқарорсозии интизориҳо бо назардошти шароитҳои бозорӣ ва макроиқтисодӣ.

7. Низомии тасниф ва ташкили Фонд дар ташкилотҳои қарзии исломӣ бояд қарздорӣ тавозунӣ ва ғайритавозунӣ ба инобат гирад. Қарздорӣ ғайритавозунӣ, ҳангоми дар шартнома мавҷуд будани шартҳои аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ яктарафа бекор кардани он, ҳангоми таснифот ва ташкили Фонд бояд ба ҳисоб гирифта нашавад, дар акси ҳол қарздорӣ ғайритавозунӣ ҳангоми таснифот ва ташкили Фонд ба ҳисоб гирифта мешавад. Ташкилотҳои қарзии исломӣ барои таъмини таснифот ва ташкили Фонд бояд дорои маълумоти дахлдор бошанд.

8. Ташкилотҳои қарзии исломӣ, бояд барои баҳодиҳии мунтазами арзиши молу мулки ба гарав гузошташуда, аз ҷумла кафолатҳо, дорои механизмҳои зарурӣ бошанд. Муайян кардани арзиши молу мулки ба гарав гузошташуда бояд арзиши воқеии фуруши онро бо назардошти шароитҳои

мавҷудаи бозор, хароҷотҳои пардохтшаванда вобаста ба фурӯши молу мулки ба гарав гузошташуда ва даврае, ки чунин хароҷотҳо эҳтимол аст ба арзиши молу мулки ба гарав гузошташуда таъсир расонанд, бояд инъикос диҳад.

9. Низоми автоматишудаи бонкии ташкилоти қарзии исломӣ бояд тарзе ташкил шуда бошад, ки:

- ҳар як қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва уҳдадори муштариро мутобиқи талаботи Дастурамали мазкур тасниф намояд;

- талабот барои ташкили Фондро аз рӯи ҳар як қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва уҳдадори муштарӣ вобаста ба гурӯҳҳои таснифот, мавҷудият ва муносиб будани таъминот баҳо диҳад;

- таҳлили сандуқи қарзӣ/маблағгузори барои баҳодиҳии сифати он гузаронад;

- ҳисоботҳои даврии ба Бонки миллии Тоҷикистон пешниҳодшавандаро омода намояд;

- маълумоти дахлдорро барои роҳбарият омода намояд ва

- дигар ҳисоботҳои лозимаро (аз ҷумла ҳисоботҳои якдафъаинаро) барои идоракунӣ ва гузаронидани санҷишҳои фишороварӣ (стресс-тест) омода намояд.

10. Роҳбарияти ташкилотҳои қарзии исломӣ дар бораи вазъи дороиҳо, сандуқи қарзӣ/маблағгузорӣ, аз ҷумла таснифи онҳо, сатҳи Фондҳо ва дороиҳои ғайрифаъл маълумоти дахлдорро бояд саривақт дастрас намоянд. Маълумоте, ки онҳо дастрас мекунанд, ҳадди ақал бояд маълумоти зеринро дар бар гирад:

- хулосаи натиҷаи охири баҳодиҳии дороиҳо;

- тамоюлҳои муқоисавии сифати умумии дороиҳои ғайрифаъл;

- баҳодиҳии бадшавии ҳолати ҷорӣ ё пешбинишудаи сифати дороиҳо ва зарари эҳтимолӣ, ки дар шароити муқаррарӣ ва таҳти фишор ба амал меояд;

- сатҳ ва кифоятии фондҳои ташкилоти қарзии исломӣ.

11. Ташкилотҳои қарзии исломӣ бояд барои сари вақт муайян намудани бадшавии сифати дороиҳо, назорати доимии дороиҳои ғайрифаъл, инчунин ҷамъовари маблағҳои муҳлатгузашта бояд захираҳои моддию зеҳнии зарурӣ дошта бошанд.

12. Ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор мебошад, ки давра ба давра таснифоти дороиҳои худро гузаронад, аз ҷумла:

- дороиҳое, ки хавфи талафоти дар натиҷаи иҷро накардан ва ё ба таври номувофиқ иҷро кардани шартҳои шартнома аз ҷониби муштариро доро мебошанд;

- сармоягузорӣ ба коғазҳои қимматноке, ки мутобиқи принципҳои маблағгузори исломӣ бароварда мешаванд ва ё ба сармояи ширкатҳо (дар шакли саҳмия, иштироки молиявӣ дар сармояи ширкати сармоягузоришаванда);

- ҷойгиркунии байнибонкӣ;

- уҳдадорихои ғайритавозунӣ (аккредитивҳо, кафолатҳо ва ғ.)
- моликияти дигари бонк, ки барои пардохти дорой қабул шудааст ва ё ба сифати ҷуброни талафоти бонк;
- дилхоҳ дигар доройҳое, ки дар боло номбар нашудаанд, аммо дар худ хавфи барнагардиданро дора мебошанд.

13. Агар ба сифати таъминоти дорой воситаҳои пулӣ бо асбори аз асбори дорой фарқкунанда пешниҳод шуда бошад, бояд азнавбаҳодиҳии ҳатмии ҳарҳафтаинаи воситаҳои пулии тибқи принципҳои маблағгузори исломӣ ҷалбшуда гузаронида шавад.

Агар аз рӯи натиҷаҳои азнавбаҳодиҳӣ арзиши гарав кам шуда бошад, дар ин ҳолат ташкилоти қарзии исломӣ бояд фавран зиёд намудани арзиши онро мутобиқи талаботи Дастурамали мазкур дар муддати 10 рузи корӣ таъмин намояд. Дар ҳолати риоя нагардидани талаботи мазкур дорой пурра бетаъмин ҳисоб ёфта бояд ба гурӯҳи пасттари таснифотӣ гузаронида шавад.

14. Бо ба назар гирифтани хусусияти баъзе аз намудҳои доройҳо ва уҳдадорихои ғайритавозунӣ, ки мутобиқи принципҳои маблағгузори исломӣ ҷойгир карда шудаанд, Дастурамали мазкур талаботҳои махсусро барои таснифоти ҷойгиркунии байнибонкӣ, доройҳои таҷдидшуда, сармоягузорӣ ба коғазҳои қиматноки исломӣ ва ё ба сармояи ширкатҳо, дигар моликияти бонк, ҳамчунин барои уҳдадорихои ғайритавозунӣ муайян менамояд.

15. Ташаккул ва истифодабарии Фонд мувофиқи талаботи стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ ва қоидаҳои ҳисобдорие, ки Бонки миллии Тоҷикистон барои ташкилотҳои қарзии исломӣ муқаррар кардааст, ба ҳисоб гирифта мешавад.

БОБИ 2. ТАСНИФИ ҚАРЗҲОИ ИСЛОМӢ/МАБЛАҒГУЗОРИИ ИСЛОМӢ

16. Баҳодиҳии сифати доройҳо, баҳодиҳии вазъи молиявии муштарӣ, пеш бурдани таснифот, муайян кардани арзиши фурӯши молу мулки ба гарав гузошташуда ва ташкил намудани Фонд бояд дар алоҳидагӣ аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ гузаронида шавад, бахусус дар робита бо қарзҳои ба ҳам алоқаманд, қарзҳои шахсонӣ вобаста, ҳамаи қарзҳои ғайрифайол ва қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ аз меъёри муайяншуда калон.

Чунин баҳодиҳӣ бояд аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ доимо гузаронида шуда, натиҷаҳои он дар парвандаҳои қарзии исломӣ нигоҳ дошта шавад. Дар доираи Дастурамали мазкур, қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ аз меъёри муайяншуда калон ин маблағи умумии қарзи қарзгир аст, ки аз 100 000 (сад ҳазор) сомонӣ ё аз 2 фоизи сармояи танзимшавандаи ташкилоти қарзии исломӣ зиёд мебошад (бо назардошти он, ки кадоме аз ин маблағҳо камтар аст).

Усули баҳодихии маблағгузори бояд аз ҷумла бандҳои зеринро дар бар гирад:

- сиёсат ва тартиботи ҳатгӣ оиди низомҳои қарзӣ/маблағгузори ва назоратӣ, ки дар усули баҳодихӣ истифода мешаванд, аз ҷумла нақш ва вазифаҳои Шӯрои нозирон ва роҳбарияти сатҳи баланд;

- таҳлили муфассали ҳамаи сандуқи қарзӣ/маблағгузори, ки мунтазам гузаронида мешавад. Таҳлил бояд аз ҳамаи иттилооти дастрас ва боэътимод, ҳулосаи таҷрибаноки менеҷмент оиди сифати сандуқи қарзӣ/маблағгузори истифода карда ҳамаи омилҳои марбути дохилӣ ва беруниро мувофиқ, ки ба имкон дорад ба пардохтпазирии маблағгузори таъсир мерасонанд ба назар гирад (ба монанди омилҳои саноъатӣ, ҷуғрофӣ, иқтисодӣ ва сиёсӣ);

- муайян кардани хавфи қарзӣ/маблағгузори, ки бояд ~~онди арзоннави~~ ба мақсади ҳолати бадшавии он дар асоси инфиродӣ ва дар асоси таснифоти боқимондаи сандуқ ба гурӯҳҳои маблағгузори бо мушаххасоти хавфи қарзӣ/маблағгузори баҳо дода мешаванд (ба монанди намуди маблағгузори, намуди ҳосилот, ҳиссаи бозор, баҳодихӣ ва таснифоти хавфи қарзӣ/маблағгузори, намуди гарав, макони ҷуғрофӣ ва ҳолати боздошти пардохт), ки барои баҳодихӣ ва таҳлил дар асоси маҷмӯи истифода мешаванд;

- барои қарзи исломӣ/маблағгузори исломии ба таври алоҳида баҳододашуда, ки ба ҳолати бад дучор шудааст, раванди муайян кардан ва чен кардани миқдори ягон қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ба ҳоли бад дучор шуда, аз ҷумла тартиботи равишҳои дурусти ченкунии ҳолати қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ, ки дар ҳолати муайян истифода мешавад;

- тарзи муайян кардани ҳиссаи зарар (масъалан, ҳиссаи зарари таърихӣ барои омилҳои муҳити зист ислоҳ карда шуд) ва кадом омилҳо, ки дар рафти муайян кардани муҳлатҳои муайян, ки дар рафти он таҷрибаи зарар баҳо дода мешавад, ба назар гирифта шудаанд;

- назардошти арзиши барқарор шавандаи гарав (тарҳи хароҷоти бо гирифтани ва фурухтани гарав алоқаманд) ва дигар омилҳои пасткунандаи хавфҳо, тибқи имконият;

- тартибу сиёсатҳо барои аз ҳисоб баровардан ва барқарор кардани қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ; ва

- усулҳое, ки барои тасдиқи моделҳои барои баҳодихии қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва идоракунии истифода шудаанд (масъалан, стресс-тест ва бэк-тест)]

17. Қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ташкилоти қарзии исломӣ, вобаста аз ҳолати молиявии муштарӣ, инчунин миқдори рӯзҳои батаъхирарфта ба 5 гурӯҳ бояд тасниф мешаванд:

- қолабӣ;
- зерин назорат;
- ғайриқолабӣ;
- шубҳанок;
- беэътимод.

18. Агар дар қараёни фаъолияти муштарӣ муайян шавад, ки ҳолатҳои фавқулода (форс-мажор) ва ё эҳтимолияти қобили пардохт набудан аз рӯи маблағгузориҳои ногузиранд, онҳо бояд ҳамчун қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии “зерин назорат” ё гурӯҳи дигари хавфи баландтар тибқи банди 17-и Дастурамали мазкур тасниф карда шаванд.

19. Ташкилотҳои қарзии исломӣ уҳдадоранд, ки таснифоти қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии худро ҳар моҳ гузаронанд ва вобаста ба гурӯҳи хавфи қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ Фонд ташкил намоянд. Инчунин, вобаста ба фаъолияти хоси худ тартиб ва қоидаҳои баҳодихӣ ва мониторинги дохилии дороиҳои худро бояд дошта бошанд, ки аз тарафи Шӯрои назорат тасдиқ мешаванд.

Дар доираи тасдиқ кардани тартиб ва қоидаҳои дохилӣ, аз ҷумла усулҳои ҳисобкунии фондҳои барои қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ, Шӯрои назорат бояд қонун гардад, ки:

- тартиби аз тарафи ташкилоти қарзии исломӣ ҷиҳати муайян кардани фондҳои барои маблағгузориҳои алоҳидаи арзоншуда ба мушкilot дучоршуда қобили қабуланд ва бар пешбинии гардиши маблағҳо, ки ҳолатҳои иқтисодиро ба назар мегиранд, асос ёфтаанд;

- сохтор барои таъсиси фондҳои ба таври умумӣ баҳододашуда дуруст аст ва усулҳои истифодашуда асоснок мебошанд;

- захираҳои маҷмӯӣ аз рӯи баъдани маблағгузориҳои (умумӣ ва махсус) ба мушкilot дучоршуда нисбат ба таъсиси маҷмӯӣ хавфи қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ дар сандуқи қарзӣ/маблағгузориҳои мутаносибанд;

- аз рӯи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ (маблағи умумӣ ё ҳиссаи он), ки ғайрифайол мебошанд саривақт тибқи тартиби муқарраршуда фондҳои ташаккул дода шудаанд ё аз ҳисоб хоричшуда эътироф шудаанд;

- ташкилоти қарзии исломӣ сиёсат ва амалҳои пайравӣ карда истодааст, ки ба муқаррароти ҳамина Дастурамал мутобиқ мебошад.

20. Дар сурати тағйирёбии ҳолати молиявии муштарӣ ва ҷой доштани маълумот оид ба хавфҳои дар фаъолияти он, ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор аст, ки қарзи исломӣ/маблағгузориҳои аз сари нав тасниф намояд. Ҳадди ақал, бояд ҳолати молиявии муштарӣ дар асоси таҳлили ҳисоботи тавозун, ҳисоботи

фоида ва зарар, ҳисоботи гардиши воситаҳои пулии он, бо назардошти соҳа ва бахши фаъолияти муштарӣ бо услубу нишондиҳандаҳое, ки бо ҳуҷҷатҳои дохилии ташкилоти қарзии исломӣ қабул шудаанд, муайян карда шавад.

21. Ташкилотҳои қарзии исломӣ бояд тамоми қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломиро тибқи талаботҳои зерин ба 5 гурӯҳ тасниф намоянд:

Ба гурӯҳи якум қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии "қолабӣ" ва дороиҳое дохил мешаванд, ки агар пардохтҳои нақшавӣ аз руи изофапулӣ/фоида ва ё маблағи асосӣ муҳлатгузашта набуда, ҳамзамон нишонаҳои зерин дар маҷмӯъ вучуд дошта бошанд:

- ҳолати ҳуби молиявии муштарӣ ва сарчашмаҳои устувори даромад;
- таърихи қарзии мусбии мизоч;
- тибқи шартномаи маблағгузорӣ саривақт пардохт шудани маблағи асосӣ ва изофапулӣ/фоида ва мавҷуд набудани маблағҳои пардохтии батаъхирафта;
- мавҷуд набудани маблағҳои пардохтии тамдид ё таҷдиднашуда;
- корхонаи муштарӣ устувор ва ҳуб капитализатсия шуда аст;
- шартҳои шартнома бо ташкилоти қарзии исломӣ саривақт риоя ва иҷро мегарданд;

- маблағи дар шартнома қайдгардида бо гарави бозоргир таъмин гардида бошад;

- ҳангоми маблағгузориҳои инфиродӣ қарздорӣ аз рӯи маблағи асосии қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ ва аз рӯи изофапулӣ/фоида пурра бо гарав таъмин шуда бошад, ки ба он талабот мавҷуд аст ва он метавонад дар муҳлати кӯтоҳ ва бо нархи қобили қабул фурӯхта шавад, ё ин ки кафолати кафили боэътимод мавҷуд бошад;

Ҳолати молиявии муштарӣ метавонад ҳуб ҳисобида шавад, агар таҳлили ҳаматарафаи фаъолияти амалиётӣ, молиявӣ ва иқтисодии муштарӣ (инчунин, дигар маълумоти ба муштарӣ алоқаманд, аз ҷумла маълумот дар бораи муҳити беруна) тасдиқ намояд, ки муштарӣ дорои фаъолияти устувор ва иқтидори пардохт, нишондиҳандаи мусбии дороиҳои соф, сатҳи ҳуби даромадноқӣ ва қобили пардохт бошад. Муштарӣ бояд тамоюлҳои манфӣ, ки метавонад ба ҳолати молиявӣ ва қобилияти пардохти у таъсир расонад надошта бошад; аз ҷумла коҳиши назарраси ҳаҷми истехсолот, ки бо омилҳои мавсимӣ алоқаманд нест, пастшавии даромадноқӣ, афзоиши назарраси ҳисобҳо барои гирифтани ва ё барои пардохт, инчунин дигар ҳодисаҳоро, ки эҳтимолан метавонанд ба устувории молиявии муштарӣ таъсири худро расонанд.

Дар ҳолатҳои махсус, аз сабаби он, ки пардохти уҳдадориҳо таҳти идораи қарзгир намебошад, ташкилоти қарзии исломӣ метавонад таъхир ёфтани пардохти ҷунн қарзӣ исломӣ/ маблағгузориҳои исломиро ба муҳлати то 8 рӯз ба инобат гирад.

Фонд барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии қолабӣ ҳамчун фонди умумӣ аз рӯи бақияи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ бо пули миллий ба андозаи 2% ва бо асъори хориҷӣ ба андозаи 3% ташкил карда мешавад.

Ба гурӯҳи дуҷум қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии "зери назорат" ва дороиҳои дохил мешаванд, агар:

- ҳолати молиявии муштарӣ қаноатбахш бошад;
- пардохти маблағи асосӣ ва (ё) изофапулӣ/фоидаи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ аз 8 то 30 рӯз ба таъхир афтада бошанд;
- қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ як бор аз рӯи тартиби муқарраршудаи ташкилоти қарзии исломӣ таҷдид карда шуда бошанд.
- пайдо шудани тамоюли бад шудани ҳолати молиявии муштарӣ;
- тағйирёбии шароити бозор, ки метавонад ба иҷрои шартҳои шартномаи бо ташкилоти қарзии исломӣ басташуда таъсир расонанд;
- риоя нагардидани ҷадвали иҷрои шартҳои шартнома аз ҷониби муштарӣ ба муҳлати то 30 рӯз;
- риоя нагардидани ҷадвали пардохтҳои нақшавӣ ба муҳлати то 30 рӯз;
- риоя нагардидани муҳлати таҳвили мол, тибқи шартнома ба муҳлати то 30 рӯз;
- риоя нагардидани ҷадвали татбиқи лоиҳа, воридшавии маблағҳои пулӣ ба муҳлати то 30 рӯз;
- вайрон намудани муҳлати иҷрои шартномаҳо аз ҷониби шахсони сеюм ба муҳлати то 30 рӯз;
- имконнопазир будани гузаронидани мониторинги гарав, бинобар нокифоя будани ҳуҷжатҳо, ё ин ки мавҷуд набудани коршиносони баҳодии он;
- камшавии пешбинишавандаи бозоргирии гарав (пастшавии нархҳо, коҳишёбии қурби асъор);
- мавҷуд будани қарздории пардохтанашудаи муштарӣ-шахси воқеӣ дар назди дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ, аз ҷумла, соҳибкори инфиродие, ки дорои қарздории пардохтанашуда дар назди дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ аз рӯи дигар дилхоҳ дороиҳо. Эзоҳ: муқаррароти сархати мазкур, нисбат ба овердрафтҳо дар доираи лоиҳаҳои музди меҳнат татбиқ намегардад. Ҳолати молиявии муштарӣ метавонад қаноатбахш ҳисобида шавад, агар таҳлили ҳаматарафаи фаъолияти амалиётӣ, молиявӣ ва иқтисодии муштарӣ (инчунин, дигар маълумоти ба муштарӣ алоқаманд) нишон диҳад, ки ҷой доштани ягон тамоюли манфӣ дар фаъолияти ҷории муштарӣ ба ҳолати молиявии он бевосита таҳдид намекунад ва дар ояндаи наздик (як сол ё аз он камтар) дар сурати наандешидани чораҳои дахлдор метавонад муштариро ба мушкилоти молиявӣ ва иқтисодии ғайриқофӣ пардохт оварда расонад.

- Фонд барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии зерин назорат ҳамчун фонди умумӣ аз рӯи бақияи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ бо пули миллий ба андозаи на камтар аз 5% ва бо асъори хориҷӣ ба андозаи на камтар аз 10% ташкил карда мешавад.

Фонди умумӣ, ки барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии қолабӣ ва зерин назорат ташкил карда шудааст, то андозаи 1,25%-и дороиҳои бо назардошти хавф баркашидашуда барои ҳисоб кардани меъёри кифоятии сармоя истифода бурда мешавад. Намуна оид ба тартиби ташкили фонди умумӣ ва ҳисоб кардани он ҳангоми ҳисобкунии меъёри кифоятии сармоя дар Замимаи 1 ба Дастурамали мазкур нишон дода шудааст.

Ба гурӯҳи сеюм қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии "ғайриқолабӣ" ва дороиҳои дохил мешаванд, агар:

- пардохти қадвали нақшавии маблағи асосӣ, изофапулӣ/фоида ва ё дигар маблағ аз 30 то 90 рӯз ба таъхир афтада бошанд;

- қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ батаъхирфтада набошад, вале ҳолати молиявии қарздор шубҳанок баҳогузорӣ карда шавад ё ба муҳлати аз 90 рӯз камтар батаъхирфтада бошад;

- риоя нагардидани муҳлати таҳвили мол, тибқи шартнома ба муҳлати то 90 рӯз;

- риоя нагардидани қадвали татбиқи лоиҳа, воридшавии маблағҳои пулӣ ба муҳлати аз 30 то 90 рӯз;

- вайрон намудани муҳлати иҷрои шартномаҳо аз ҷониби шахсони сеюм ба муҳлати аз 30 то 90 рӯз;

- мавҷуд будани маълумоти саҳеҳи манфӣ оид ба ҳолати молиявии муштарӣ;

- агар дорой пурра бо гарав таъмин нашуда бошад, бадшавии сифати гарав мушоҳида мегардад ва ё арзиши гарав паст мегардад;

- риоя нагардидани шартҳои шартнома аз ҷониби муштарӣ-шахси воқеӣ ё соҳибкори инфиродӣ ба муҳлати зиёда аз 90 рӯз аз рӯи дороиҳои, ки дорой хавфи қарзӣ/маблағгузорӣ мебошанд. Эзоҳ: муқаррароти сархати мазкур, нисбат ба овердрафтҳо дар доираи лоиҳаҳои музди меҳнат татбиқ намегардад.

Ҳолати молиявии муштарӣ дар сурати ҷой доштани таҳдидҳои бевосита ба муфлисшавӣ ва пардохтпазирии он шубҳанок баҳогузорӣ мешавад. Агар муштарӣ ҷиҳати беҳтар намудани ҳолати молиявӣ ягон чора наандешад, фаъолияти муштарӣ бо назардошти тамоюлҳои манфӣ метавонад ба мушкилоти молиявӣ гирифтор шавад.

Фонд барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайриқолабӣ ҳамчун фонди махсус бо пули миллӣ ба андозаи 30% ва бо асъори хоричӣ ба андозаи 40% барои қисми таъминбудаи маблағгузорӣ ва 100% барои қисми таъминнабудаи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ мувофиқи тартиби пешбининамудаи банди 76-и Дастурамали мазкур ташкил карда мешавад.

Ба гурӯҳи чорум қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии “шубҳанок” ва дороиҳое дохил мешаванд, агар:

- тибқи қадвали нақшавӣ пардохти маблағи асосӣ ва (ё) изофапулӣ/фоида аз 90 то 180 рӯз ба таъхир афтада бошанд;
- қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ батаъхир афтада набошад ё ба муҳлати аз 90 рӯз камтар батаъхир афтада бошад, вале ҳолати молиявии муштарӣ ғайриқаноатбахш баҳогуздорӣ карда шавад;
- риоя нагардидани қадвали иҷроӣ шартҳои шартнома аз ҷониби муштарӣ ба муҳлати аз 90 то 180 рӯз;
- риоя нагардидани қадвали пардохтҳои нақшавӣ ба муҳлати аз 90 то 180 рӯз;
- риоя нагардидани муҳлати таҳвили мол, тибқи шартнома ба муҳлати то 90 рӯз;
- риоя нагардидани қадвали татбиқи лоиҳа, воридшавии маблағҳои пулӣ ба муҳлати аз 90 то 180 рӯз;
- вайрон намудани муҳлати иҷроӣ шартномаҳо аз ҷониби шахсони сеюм ба муҳлати аз 90 то 180 рӯз;
- мавҷуд будани маълумоти саҳеҳи манфӣ оид ба ҳолати молиявии муштарӣ;
- фаъолияти зараровари муштарӣ, ки бо нақшаи тижоратӣ пешбинӣ нагардидааст;
- мавҷуд набудани маълумот оид ба ҷараёни татбиқи лоиҳа ва иҷроӣ нақшаи тижоратӣ мувофиқи муҳлати пешниҳод, ки дар шартномаи байни ташкилоти қарзии исломӣ ва муштарӣ пешбинӣ шуда;
- ғайриимкон будани назорати татбиқи лоиҳа, аз ҷумла рафтан ба объекти маблағгузорӣ;
- бадшавии ҷиддии ҳолати молиявии муштарӣ (ва ё муштарӣ дар ҳолати муфлисшавӣ қарор дорад);
- бадшавии чашмраси (ё мавҷуд набудани) таъминот бо гарав ва/ё кафолат ва аз ҷониби муштарӣ пешниҳод нагардидан, ё ин ки ғайриимкон будани пешниҳоди таъминоти иловагӣ;

- бадшавии чашмраси пардохтпазирӣ ва ҳолати моддии муштарӣ, ки ӯ наметавонад аз иҷрои уҳдадории бозпас гардонидани дорой барояд.

Ҳолати молиявии муштарӣ дар ҳолатҳои зерин ғайриқаноатбахш баҳогузорӣ мешавад:

- пардохтпазирии ноустувори муштарӣ;
- тамоюлҳои манфии ба ғаёлияти истеҳсолий-иқтисодии муштарӣ таҳдидкунанда (амалиётҳои зараровар, камшавии дороиҳои соф, коҳишёбии ҳаҷми истеҳсолот ва афзоиши воқеии ҳисобҳо барои гирифтани ва/ё барои пардохт); Фонд барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии шубҳанок ҳамчун фонди махсус бо пули миллиӣ ба андозаи 75% ва бо асъори хориҷӣ ба андозаи 85% барои қисми таъминбудаи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ва 100% барои қисми таъминнабудаи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ мувофиқи тартиби пешбининамудаи банди 76-и Дастурамали мазкур ташкил карда мешавад.

Ба гурӯҳи панҷум қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии “беэътимод” ва дороиҳои дохил мешаванд, агар:

- пардохти маблағи асосӣ ва (ё) фоида зиёда аз 180 рӯз ба таъхир афтада бошанд;

- қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ батаъхир афтада набошад, вале ҳолати молиявии муштарӣ носолим баҳогузорӣ карда шавад ё ба муҳлати аз 180 рӯз камтар батаъхир афтада бошад.

Ҳолати молиявии муштарӣ дар мавриди зерин носолим ва ғайриқаноатбахш баҳо дода мешавад, агар:

- муштарӣ доимо дар ҳолати ногувори молиявӣ қарор дошта бошад ё тибқи қонун муфлис эълон шуда бошад;

- таҳлили ғаёлияти амалиётӣ, молиявӣ ва иқтисодии муштарӣ (инчунин, дигар маълумоти ба муштарӣ алоқаманд) нишон диҳад, ки дар ғаёлияти муштарӣ тамоюлҳои манфии ҷой доранд, ки онҳо ба ҳолати ногувори доимии муштарӣ ё муфлисшавӣ оварда мерасонанд;

- риоя нагардидани чадвали иҷрои шартҳои шартнома аз ҷониби муштарӣ ба муҳлати 180 рӯз ва зиёда аз он;

- риоя нагардидани чадвали пардохтҳои нақшавӣ ба муҳлати 180 рӯз ва зиёда аз он;

- риоя нагардидани муҳлати таҳвили мол, тибқи шартнома ба муҳлати 180 рӯз ва зиёда аз он;

- риоя нагардидани чадвали татбиқи лоиҳа, воридшавии маблағҳои пулӣ ба муҳлати 180 рӯз ва зиёда аз он;

- вайрон намудани муҳлати иҷрои шартномаҳо аз ҷониби шахсони сеюм ба муҳлати 180 рӯз ва зиёда аз он;

- лоиҳае, ки дар он ташкилоти қарзии исломӣ иштирок менамояд мутобиқи шартнома иҷро нагардидааст;
 - эҳтимолияти пардохти қарздорӣ асосан аз фурӯхта шудани гарав вобастагӣ дорад;
 - мавҷуд набудани таъминот бо гарав ё бинобар мавҷуд набудани бозори фурӯш, ғайриимкон гардидани фурӯши гарав;
 - қобилият надоштан, даст кашидан аз иҷрои шартҳои шартнома бо ташкилоти қарзии исломӣ;
 - надоштани хоҳиши ҳамкорӣ бо ташкилоти қарзии исломӣ аз ҷониби муштарӣ ва ё ҳозир набудани муштарӣ;
 - қатъи фаъолияти тиҷорати муштарӣ ва ё муфлис эълон гардидани он.
- Ба тамоюлҳои манфии ба фаъолияти муштарӣ таҳдидуқунанда инҳо дохил мешаванд:
- фаъолияти зараровар;
 - арзиши манфӣ ё камшавии назарраси дороиҳои соф ва даромад;
 - коҳишёбии назаррас дар истехсолот, саноат, сохтмон ва дигар соҳаҳои иқтисодиёт, инчунин афзоиши назарраси ҳисобҳо барои гирифтани ё барои пардохт.

Фонд барои маблағгузориҳои беэътимод ҳамчун фонди махсус ба андозаи 100% аз рӯи бақияи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ бо пули миллий ва бо асъори хориҷӣ ташкил карда мешавад.

Маълумоти мухтасар оид ба таснифи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ва талабот оид ба ташкили фондҳо аз рӯи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ дар Замимаи 2-и ҳамин Дастурамал оварда шудааст.

БОБИ 3. ТАСНИФИ ЯГОНА

22. Дар ҳолате, ки муштарӣ аз ташкилоти қарзии исломӣ якҷанд қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ гирад ва агар яке аз ин қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ ҳамчун ғайриқолабӣ, шубҳанок ё беэътимод тасниф шавад, дар ин сурат ҳама қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ҳамин муштарӣ дар гурӯҳи хавфи баландтарини маблағгузориҳо тасниф карда мешаванд. Вобаста ба ин, маблағи Фонди аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ ташкилшаванда бояд бо назардошти ҳамаи уҳдадориҳои қарзии муштарӣ ҳисоб карда шавад.

23. Дар ҳолате, ки ташкилоти қарзии исломӣ ба гурӯҳи қарзгирони/муштариёни ба ҳам алоқаманд якҷанд қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ пешниҳод намудааст ва қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии яке аз ин қарзгирандаҳо/муштариён ҳамчун ғайриқолабӣ, шубҳанок ё беэътимод тасниф шавад, он гоҳ ташкилоти қарзии исломӣ таснифотро бо назардошти ҳолати молиявии дигар қарзгирони/муштариёни алоқаманд ба роҳ монда, қарзи

исломӣ/маблағгузори исломӣ ба гурӯҳи хавфи баландтарини ҳамин қарзҳои ислומии/маблағгузориҳои ислумии алоқаманд гузаронида мешавад.

24. Дар ҳолати қарзҳои ислумӣ/маблағгузори ислумии гурӯҳӣ, ки дар доираи қарзи хурд барои шахсони воқеӣ дода мешаванд, ташкилоти қарзии ислумӣ таснифоти ҷунин қарзҳои ислумӣ/маблағгузори ислумиро дар гурӯҳ тибқи банди 21 Дастурамали мазкур ба роҳ менамояд ё метавонад ҳангоми аз 25 000 сомонӣ кам будани қарзи ислумӣ/маблағгузори ислумии ҳар як аъзои гурӯҳ, онҳоро ҳамчун қарзҳои бо ҳам алоқаманд набуда тасниф намояд.

БОБИ 4. ТАСНИФОТИ ҚОЙГИРКУНИИ БАЙНИБОНКӢ

25. Қойгиркунии байни бонкии бетаъминот, ки ба принципҳои маблағгузори ислумӣ ҷавобгӯ мебошанд ба муҳлати пардохти на зиёда аз 30 рӯз ҷунин тасниф мегарданд:

- қойгиркунии байнибонкии бетаъминот, ки аз 2 то 10 рӯз муҳлатгузашта шудаанд, ҳамчун ғайриқоллабӣ тасниф мешаванд;
- қойгиркунии байнибонкии бетаъминот, ки зиёда аз 30 рӯз муҳлатгузашта шудаанд, ҳамчун талафот тасниф карда мешаванд.

Қойгиркунии байнибонкии бо гарав таъминшуда ва зиёда аз 30 рӯз муҳлаташ гузашта, тибқи муқаррароти ҳамин Дастурамал тасниф карда мешаванд.

-

БОБИ 5. ТАСНИФОТИ САРМОЯГУЗОРИҲО БА ҚОҶАЗҲОИ ҚИМАТНОКИ ИСЛОМӢ (СУКУК) ВА Ё БА САРМОЯИ ШИРКАТҲО

26. Сифати сармоягузориҳо ба қоғазҳои қиматнок ва ё ба сармояи ширкатҳо, ки дар тавозун инъикос меёбанд бояд тибқи талаботи ҳамин Дастурамал ва дар асоси ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда баҳогузорӣ гарданд.

27. Бонк бояд ҳисоботи молиявӣ (семоҳа-барои семоҳаи охири баанҷомрасидаи ҳисоботӣ, ва солна-барои се соли молиявии баанҷомрасида, аз ҷониби аудиторӣ мустақил аудитшуда) ва дигар маълумот оид ба ширкати сармоягузоришаванда ва ё эмитенти қоғазҳои қиматнокро дошта бошад. Мавҷуд будани ҳисоботҳои номбаршуда далели он намебошад, ки бонк эмитенти қоғазҳои қиматнокро омӯхтааст. Бонк бояд дар асоси ҳисоботҳои пешниҳодшуда таҳлили мувофиқро гузаронад.

28. Сармоягузориҳо ба қоғазҳои қиматнок ва ё ба сармояи ширкатҳо дар ҳолати мавҷуд набудани маълумот дар бораи ширкати сармоягузоришаванда, аз ҷумла ҳисоботи молиявӣ, таҳлили гардиши воситаҳои пулӣ дар оянда, мавқеъ дар бозор, нақшаи тиҷоратии ширкат ва дигар маълумоте, ки имконияти баҳодихии сифати ин сармоягузориҳоро медиҳад, бояд ақаллан ҳамчун дороиҳои шубҳанок тасниф карда шаванд.

29. Ҳангоми бад гардидани ҳолати молиявии ширкати сармоягузоришаванда ва ё эмитенти қоғазҳои қиматнок (ё ин ки агар ширкати сармоягузоришаванда ва ё эмитенти қоғазҳои қиматнок наздик ба ҳолати

муфлисшавӣ қарор дорад), чунин сармоягузориҳо ҳамчун шубҳанок тасниф карда мешаванд.

30. Дар ҳолати муфлис эълон гардидани эмитент/ширкати сармоягузоришаванда, чунин сармоягузориҳо ҳамчун талафот тасниф мегарданд.

31. Қоғазҳои қиматноки бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ҳукуматҳои давлатҳои хориҷӣ, ки мутобиқи принципҳои маблағгузориҳои исломӣ дар ҳолате тасниф карда намешаванд, ки агар ташкилоти қарзии исломӣ тавонад маълумоти дахлдорро оид ба пардохтпазирии бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ҳукуматҳои ин давлатҳо пешниҳод намояд. Мисол, мавҷуд будани маълумот оид ба рейтинг мустақили на пасттар аз “BBB-”, ки аз ҷониби ширкати баҳодихии Standard & Poor’s (ИМА) дода шуда бошад.

32. Ҳангоми пайдо шудани ихтилоф байни бонк ва санҷишгарон-бозрасони назорати бонкӣ оид ба ин ва ё он ғуруҳи таснифоти бурдани дорой, бонк уҳдадор мебошад, ки таҳлили мувофиқ ва далелҳои дақиқи таснифоти худро пешниҳод намояд.

БОБИ 6. АЗ НАВ ТАСНИФ КАРДАНИ ҚАРЗҲОИ ИСЛОМӢ/МАБЛАҒГУЗОРИИ ИСЛОМӢ.

ТАМДИД ВА ТАҶДИДИ ҚАРЗҲОИ ИСЛОМӢ/МАБЛАҒГУЗОРИИ ИСЛОМӢ

33. Бо ба назар гирифтани хусусияти баъзе аз намудҳои дороиҳо ва уҳдадорҳои ғайритавозунӣ, ки мутобиқи принципҳои маблағгузориҳои исломӣ ҷойгир карда шудаанд, Дастурамали мазкур талаботҳои махсусро барои таснифоти ҷойгиркунии байнибонкӣ, дороиҳои таҷдидшуда, сармоягузорӣ ба қоғазҳои қиматноки исломӣ ва ё ба сармояи ширкатҳо, дигар моликияти бонк, ҳамчунин барои уҳдадорҳои ғайритавозунӣ муайян менамояд.

34. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд сиёсатҳоро оид ба шароит ва шартҳо барои тамдид ва таҷдиди қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ дошта бошад, ки аз тарафи Шӯрои нозирон тасдиқ шудааст. Ин сиёсатҳо бояд:

- механизмҳои назоратро барои пешгирии “мунтазам азнавшавии”¹ қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ, ворид кунанд, аз ҷумла муайян кардани ҳолатҳое, ки дар он қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ зиёда аз як бор тамдид ва таҷдид шуда метавонад ва таъсиси сиёсатҳои захиравӣ дар бобати ин гуна қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ;

- мутобиқати раванди тамдид ва таҷдиди қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломиро бо принципҳои маблағгузориҳои исломӣ таъмин намояд. Ин сиёсати маъмури оиди ташкили созишномаи нав (“ақд”) муайян кардани нархи ғуруҳи нав ва коркарди пардохтҳо (масъалан, сиёсат оиди пешгирии

¹ “мунтазам азнавшавӣ” ба маблағгузориҳои тааллуқ дорад, ки пардохти маблағи асосиро дар давоми мӯҳлати муайян талаб намекунад

сармоягузории маблағҳои чуброн оиди маблағгузории таҷдидшуда)-ро дар бар гиранд; ва

- мӯҳлати ҳадди ақалли пардохтро муайян кунанд (дар асоси шартҳои аз нав таҷдид ва тамдид шуда), ки бояд мунтазам пеш аз он, ки маблағҳои тамдид ва таҷдидшуда чун **қолабӣ** тасниф шаванд, риоя карда шаванд. Ин гуна мӯҳлати пардохт набояд аз 6 моҳ кам бошад, ки дар он пардохтҳо ҳар моҳ гузаронида мешаванд, ё ҳадди ақал 12 моҳ бо пардохтҳои семоҳа.

35. Ҳар тағйироти ба шарт ё мӯҳлати қарзи исломӣ/маблағгузории исломӣ ворид шуда, ки дар он маблағи асосӣ аз рӯи ҷадвал бояд дар охири мӯҳлат соҳибият ба таври яқдафъаина супорида мешавад, сатҳи хавфи қарзии муштариро баландтар менамояд.

36. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд ҳолати молиявии муштариро тавассути дида баромадани ҳамаи шароит ва ҳолати молиявии у пеш аз таҷдид ва тамдиди маблағгузорӣ аз нав баҳо дода бознигарӣ кунад. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд захираҳои кофиро барои мониторинг ва пайгирии самаранокии фаъолияти маблағгузории тамдид ва таҷдидшударо, ҷудо кунад.

37. Бонки миллии Тоҷикистон эътироф мекунад, ки дар ҳолатҳои истисноӣ, ба монанди ҳолате, ки дар он муштарӣ таҳти таъсири офатҳои табиӣ қарор гирифтаанд, амалҳои тамдид ва таҷдид метавонанд давраи имтиёзноро оиди пардохти маблағгузорӣ дар бар гиранд. Чун қисми амалҳои боиктидори идоракунии қарзи исломӣ/маблағгузории исломӣ, ташкилоти қарзии исломӣ меъёрҳои возеҳ ва равандҳои дохилоро барои ингуна фаъолият ташкил медиҳад, аз ҷумла сохтори дурусти ваколат барои тасдиқи давраи имтиёзноро. Ин равандҳо низ бояд таҳти мониторинг ва бознигарӣ аз тарафи воҳиди сохтори дахлдор қарор дода шаванд.

38. Дар ҳолате, ки давраи имтиёзноро оиди пардохти қарзи исломӣ/маблағгузории исломӣ тибқи банди 37 тасдиқ шудааст, мӯҳлат **набояд** зиёда аз 6 моҳ аз санаи аризаи муштарӣ барои давраи имтиёзноро, дода шавад.

39. Мақоми иҷроия (Кумитаи қарзӣ/маблағгузорӣ) бояд ҳисоботҳои мунтазам оиди самаранокии маблағгузории тамдид ва таҷдидшуда дастрас намояд. Ин ҳисоботҳо бояд маълумоти дуруст, аз ҷумла ҳолати дермонӣ ва такрорёбии тамдид ё таҷдиди худӣ ҳамон қарзи исломӣ/маблағгузории исломӣ, барои осон кардани назорати мақоми иҷроия (Кумитаи қарзӣ/маблағгузорӣ) аз паси риояи мутобиқати сиёсатҳои дохилии ташкилоти қарзии исломӣ оиди тамдид ва таҷдид ва баҳодиҳии сандуқи маблағгузорӣ, пешниҳод кунанд. Ҳамаи таъсироти назаррас ба профили хавфҳои ташкилоти қарзии исломӣ бояд ба Шӯрои нозирон саривақт расонида шавад. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд ин ҳисоботҳоро барои бознигарӣ ба Бонки миллии Тоҷикистон пешниҳод кунад.

40. Бонки миллии Тоҷикистон метавонад Шӯрои нозирони ташкилоти қарзии исломиро ба ислоҳ кардани камбудӣ дар механизмҳои назоратӣ ё фондҳо барои маблағгузории тамдид ва/ё таҷдидшуда, дар ҳолати вучуд доштани далели тамдид ва таҷдид бо ҳадафи “мунтазам аз нав шудан” равона кунад.

41. Ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор мебошад, ки давра ба давра таснифоти дороиҳои худро гузаронад, ки инҳо мебошанд:

- дороиҳои, ки хавфи талафоти дар натиҷаи иҷро накардан ва ё ба таври номувофиқ иҷро кардани шартҳои шартнома аз ҷониби муштариро доро мебошанд;

- сармоягузори ба коғазҳои қимматноке, ки мутобиқи принципҳои маблағгузори исломӣ бароварда мешаванд ва ё ба сармояи ширкатҳо (дар шакли саҳмия, иштироки молиявӣ дар сармояи ширкати сармоягузоришаванда);

- ҷойгиркунии байнибонкӣ;

- уҳдадориҳои ғайритавозунӣ (аккредитивҳо, кафолатҳо ва ғ.)

- моликияти дигари бонк, ки барои пардохти дорой қабул шудааст ва ё ба сифати ҷуброни талафоти бонк;

- дилхоҳ дигар дороиҳои, ки дар боло номбар нашудаанд, аммо дар худ хавфи барнагаштанро доро мебошанд.

42. Қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии ғайрифаъол танҳо баъди пурра иҷро кардани уҳдадориҳои батаъхирафтаи муштарӣ (аз рӯи маблағи асосӣ ва ғайриҳо ҳисобшуда) ва инчунин дар давоми 6 моҳи оянда бе вайронкунии иҷро намудани уҳдадориҳои худ аз рӯи шартнома, аз нав тасниф карда шуда, ба гурӯҳи қолабӣ гузаронида мешаванд ва Фонд мувофиқи он метавонад кам карда шавад.

43. Ҳангоми тағйирёбии омилҳои беруна ва бо сабабҳои берун аз назорат бо мушкилиҳои муваққатӣ/кӯтоҳмуддат дар пардохти қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ рӯ ба рӯ шудани муштарӣ, ташкилоти қарзии исломӣ метавонад аз нуқтаи назари иқтисодӣ муҳлати қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ ё аз нав ҳисоб намудани изофапулӣ/ғайриҳо онро (минбаъд – таҷдиди қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ) аз нав дида барояд. Баъди гузаронидани таҳлили ҳамаҷонибаи омилҳои, ки ба қобилияти муштарӣ дар пардохт намудани қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ, ба устувории муштарӣ ва ба гардиши пули ояндаи муштарӣ барои таъмин намудани баргардонидани қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ таъсир мерасонанд, ташкилотҳои қарзии исломӣ метавонанд таҷдиди қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣро амалӣ намоянд. Агар муштарӣ дар иҷрои уҳдадориҳои молиявӣ ба мушкилиҳои молиявӣ рӯ ба рӯ шавад ва бо назардошти он, ки бе додани имтиёз муштарӣ имконияти пардохти уҳдадориҳои худро надорад, ташкилоти қарзии исломӣ метавонад ба чунин қарзгир/муштарӣ имтиёз пешниҳод намояд.

44. Ҳолатҳои, ки дар он муштарӣ ба мушкилоти молиявӣ рӯ ба рӯ мешаванд, инҳоро дар бар мегиранд:

- агар онҳо дар назди ташкилоти қарзии исломӣ аз рӯи ягон уҳдадориҳои қарзӣ/маблағгузориҳои худ пардохти муҳлатгузашта дошта бошанд;

- агар онҳо айни замон дорой ягон қарзии исломӣ/маблағгузориҳои исломӣро муҳлатгузашта аз рӯи ягон уҳдадорӣ надошта бошанд, аммо эҳтимолияти ба

таъхир афтодани қарзи исломӣ/маблағузори исломӣ бе таҷдиди он дар ояндаи наздик вучуд дорад;

- агар дар асоси фаъолияти воқеӣ, ҳисобу пешбиниҳо дар бораи қобилияти ҷорӣ муштарӣ ташкилоти қарзии исломӣ пешбинӣ кунад, ки ҳамаи маблағҳои пулии ҷалбшуда/мавҷудбудайи муштарӣён барои хизматрасонии тамоми маблағи қарзи исломӣ/маблағузори исломӣ (маблағи асосии қарзи исломӣ/маблағузори исломӣ ва изофапулӣ/фоида) тибқи шартҳои шартномаи амалкунанда дар ояндаи наздик кифоя намекунад.

45. Имтиёзҳои нисбатан маъмултаре, ки ташкилотҳои қарзии исломӣ ҳангоми таҷдиди қарзи исломӣ пешниҳод мекунанд, инҳо мебошанд:

- таъдиди муҳлати пардохт ё баргардонидани қарзи исломӣ/маблағузори исломӣ;

- аз нав дида баромадани муҳлати пардохти қарзи исломӣ/маблағузори исломии асосӣ ё изофапулӣ/фоидаҳо;

- таъмин намудани давраи нав ё иловагӣ барои пардохт накардан (давраи имтиёз);

- кам кардани меъёри изофапулӣ/фоида, ки дар натиҷаи он қарзи исломӣ/маблағузори исломӣ аз меъёри фоидаи ҷорӣ маблағузориҳои амалкунандаи ташкилоти қарзии исломӣ дар ҳамин сана ва ё аз изофапулӣ/фоидаи амалкунанда дар дигар ташкилотҳои қарзии исломӣ, ки дар бозор амал мекунанд, паст шавад;

- бахшидани қарзи исломӣ/маблағузори исломӣ;

- аз нав дида баромадан ё ба таъхир андохтани муҳлати пардохти қарзи исломӣ/маблағузори исломии асосӣ, фоида ё ҳаққи хизматрасонӣ.

46. Доройҳои таҷдидшуда - ин доройҳои мебошанд, ки аз руи онҳо бонк ба муштарӣ ба таври инфиродӣ бо роҳи тағйир додани шартҳои шартнома (бо бастанӣ шартномаи нав ва ё созишномаи иловагӣ ба шартномаи маблағузори амалкунанда) имтиёз (сабуқӣ) пешниҳод менамояд.

47. Таҷдид ин:

- тағйир додани шартҳои шартномаи амалкунанда, бинобар бад гардидани ҳолати молиявии муштарӣ бо роҳи пешниҳоди шартҳои мусоид ба муштарӣ ҷиҳати пардохти маблағузорӣ, ки аз таҷрибаи бонк фарқ дорад;

- тағйир додани шартҳои шартнома бо роҳи қисман аз ҳисоб баровардани маблағи асосии маблағузорӣ;

- тағйир ёфтани шартҳои аввалияи шартномаи маблағузорӣ ва азнавмаблағузорӣ, ки бо бад гардидани ҳолати молиявии муштарӣ алоқаманд намебошад, таҷдиди дорой ҳисобида намешаванд (мисол, аз асъори хоричӣ ба пули миллӣ баргардонидани дорой ва ғ.);

- ворид намудани тағйирот ба шартномаи маблағузорӣ, ҳангоми дучор гардидани муштарӣ ба мушкilotи молиявӣ ва қисман пардохт намудани

қарздорӣ аз ҳисоби фурӯши амволи таҳти гарави маблағгузори мазкур бояд ба сифати таҷдиди маблағгузорӣ баррасӣ карда шавад.

48. Ҳангоми таҷдиди қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ, агар ташкилоти қарзии исломӣ имтиёз пешниҳод намояд, дар ин ҳолат он бояд:

-арзиши гардиши воситаҳои пулии ояндаро тибқи шартҳои тағйирёфта бо истифода аз меъёри фоизии аввала дисконт намояд;

-арзиши дисконтшудаи гардиши воситаҳои пулии ояндаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшударо бо арзиши тавозунии қарзи исломӣ/маблағгузори исломи муқоиса намояд; ва

-фарқияти пайдошударо аз арзиши тавозунии қарзи исломӣ/маблағгузори исломи кам намояд.

Дар ҳолати пешниҳоди имтиёз, одатан арзиши дисконтшудаи гардиши воситаҳои пулии ояндаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшуда аз арзиши тавозунии қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ камтар мебошад.

49. Агар қарзи исломӣ/маблағгузори исломии қолабӣ таҷдид шавад, ташкилоти қарзии исломӣ арзиши камшудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломии (фарқияти арзиши дисконтшудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшуда аз арзиши тавозунии қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ) аз ҳисоб бароварда (аз тавозун хориҷ намуда), қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшударо ба гурӯҳи зерин назорат ё ҳангоми ҷавобгӯ будани он ба талаботи дигар гурӯҳҳои таснифот ба гурӯҳи дахлдор мегузаронад.

50. Агар қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таснифшудаи яке аз гурӯҳҳои зерин назорат, ғайриқолабӣ, шубҳанок ё беэътимод бори аввал таҷдид гардад, ташкилоти қарзии исломӣ арзиши камшудаи чунин қарзи исломӣ/маблағгузори исломиро бояд аз тавозун хориҷ намояд ва қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшударо дар ҳолати ба талаботи таснифоти гурӯҳи худ ҷавобгӯ будан дар ҳамон гурӯҳ нигоҳ дорад.

51. Агар қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ бори дуюм ё бештар таҷдид шуда бошад, илова бар хориҷ намудани арзиши камшудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ аз тавозун, он вобаста ба ҳар як таҷдиди минбаъда, бояд ба як гурӯҳи хавфи баландтар гузаронида шавад. Намуна оид ба таҷдиди қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ дар Замимаи №3 Дастурамали мазкур дода шудааст.

52. Қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшуда метавонад ба гурӯҳи “қолабӣ” танҳо дар ҳолате гузаронида шавад, ки агар муштарӣ пардохтҳои маблағи асосӣ ва фоизхоро дар давоми 6 моҳ тибқи шартҳои азнавдидабаромадашуда (пардохти моҳонаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва изофапулӣ/фоидаи он) ва дар давоми 12 моҳ тибқи шартҳои азнавдидабаромадашуда (пардохти семоҳаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва изофапулӣ/фоидаи он) саривақт бе вайронкунӣ иҷро намудани уҳадориҳои худ амалӣ намояд.

53. Қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва изофапулӣ/фоидаи он бо мақсади идоракунии хавфҳо ва пешниҳоди ҳисобот ба Бонки миллии Тоҷикистон, то вақти ба талаботи зерин ҷавобгӯ будан, ҳамчун қарзи исломӣ/маблағгузори исломии таҷдидшуда ҳисобида мешавад:

-ҳангоме ки ҳамаи пардохтҳо тибқи шартҳои тағйирёфтаи шартнома дар давоми на камтар аз 12 моҳ баъди пардохти якум пардохт шуда бошанд, новобаста аз ғаъол ё ғайриғаъол будани қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва изофапулӣ/фоидаи он;

- қарзгир мушкilotи молиявии худро бартараф намуда бошад.

54. Ташкилоти қарзии исломӣ аз рӯи тамоми намудҳои маблағгузорӣ ҳуқуқи гирифтани даромад/фоида барои тамдиди муҳлати пардохти қарзи исломӣ/маблағгузори надорад, танҳо ба зиммаи муштарӣ воғузоштани хароҷотҳои воқеӣ аз руи амалиёти таҷдидӣ иҷозат дода шудааст.

55. Барқарор намудани қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва ё тамдиди он бо роҳи дароз намудани муҳлати шартномаҳои амалкунанда иҷозат дода намешавад. Барқарор намудани қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ бояд тавассути бастанӣ шартномаҳои (созишномаҳои) нав сурат гирад.

БОБИ 7. ТАСНИФОТИ САРМОЯГУЗОРИҲО БА ҚОҒАЗҲОИ ҚИМАТНОК ВА Ё БА САРМОЯИ ШИРКАТҲО

56. Сифати сармоягузориҳо ба қоғазҳои қиматнок ва ё ба сармояи ширкатҳо, ки дар тавозун инъикос меёбанд бояд тибқи талаботи Дастурамали мазкур ва дар асоси ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда баҳогузори гарданд.

57. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд ҳисоботи молиявӣ (семоҳа-барои семоҳаи охирини ба анҷомрасидаи ҳисоботӣ, солана-барои се соли молиявӣ ба анҷомрасида, ки аз ҷониби аудитори мустақил аудит шудааст) ва дигар маълумотро оид ба ширкати сармоягузоришаванда ва ё эмитенти қоғазҳои қиматнок дошта бошад. Мавҷуд будани ҳисоботҳои номбаршуда далели он намебошад, ки ташкилоти қарзии исломӣ эмитенти қоғазҳои қиматнокро омӯхтааст. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд дар асоси ҳисоботҳои пешниҳодшуда таҳлили мувофиқро гузаронад.

58. Сармоягузориҳо ба қоғазҳои қиматнок ва ё ба сармояи ширкатҳо дар ҳолати мавҷуд набудани маълумот дар бораи ширкати сармоягузоришаванда, аз ҷумла ҳисоботи молиявӣ, таҳлили гардиши воситаҳои пулӣ дар оянда, мавқеъ дар бозор, нақшаи тижорати ширкат ва дигар маълумоте, ки имконияти баҳодиҳии сифати ин сармоягузориҳоро медиҳад, бояд ақаллан ҳамчун доройҳои шубҳанок тасниф карда шаванд.

59. Ҳангоми бад гардидани ҳолати молиявӣ ширкати сармоягузоришаванда ва ё эмитенти қоғазҳои қиматнок (ё ин ки агар ширкати сармоягузоришаванда ва ё эмитенти қоғазҳои қиматнок наздик ба ҳолати муфлисшавӣ қарор дорад), чунин сармоягузориҳо ҳамчун шубҳанок тасниф

карда мешаванд.

60. Дар ҳолати муфлис эълон гардидани эмитент/ширкати сармоягузоришаванда, чунин сармоягузориҳо якуякбора ҳамчун талафот тасниф мегарданд.

61. Коғазҳои қиматноки бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ҳукуматҳои давлатҳои хориҷии мутобиқи принципҳои маблағгузориҳои исломӣ баровардашуда дар ҳолате тасниф карда намешаванд, ки агар ташкилоти қарзии исломӣ тавонад маълумоти дахлдорро оид ба пардохтпазирии бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ҳукуматҳои ин давлатҳо пешниҳод намояд. Мисол, мавҷуд будани маълумот оид ба рейтинги мустақили на пасттар аз “BBB-”, ки аз ҷониби ширкати баҳодихии Standard & Poor’s (США) дода шуда бошад.

62. Ҳангоми пайдо шудани ихтилоф байни ташкилоти қарзии исломӣ ва санҷишгарон-бозрасони назорати бонкӣ оид ба ин ва ё он гуруҳи таснифоти бурдани дорой, ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор мебошад, ки таҳлили мувофиқ ва далелҳои дақиқи таснифоти худро пешниҳод намояд.

63. Захира аз руи уҳдадориҳои ғайритавозунӣ ҳамчун уҳдадориҳои ташкилоти қарзии исломӣ ба инобат гирифта мешавад.

- агар ба сифати таъминоти дорой воситаҳои пулӣ бо асъори аз асъори дорой фарқкунанда пешниҳод шуда бошад, бояд азнавбаҳодихии ҳатмии ҳарҳафтаинаи воситаҳои пулии тибқи принципҳои маблағгузориҳои исломӣ ҷалбшуда гузаронида шавад;

- агар аз рӯи натиҷаҳои азнавбаҳодихӣ арзиши гарав кам шуда бошад, дар ин ҳолат ташкилоти қарзии исломӣ бояд фавран зиёд намудани арзиши онро мутобиқи талаботи Дастурамали мазкур дар муддати 10 рузи корӣ таъмин намояд. Дар ҳолати риоя нагардидани талаботи мазкур дорой пурра бетаъмин ҳисоб ёфта бояд ба гуруҳи пасттари таснифотӣ гузаронида шавад;

64. Вазифаҳои бо татбиқи усулҳои баҳодихии ҳолати бадшавии маблағгузорӣ алоқаманд бояд аз тарафи кормандони омӯзонидашуда ва таҷрибанок иҷро шаванд. Ин бояд ба таври дуруст ҳуҷҷатгузорӣ карда шавад, ки тафсири муайяни таҳлилҳо, пешбиниҳо ва сабабҳои асоснокунандаро дар бар мегирад.

65. Бознигарии зарари маблағгузорӣ ва истифодаи он бояд аз тарафи ниҳоди мустақил дар фосилаҳои гуногуни вақт ва мунтазам гузаронида шавад. Натиҷаи ингуна бознигарӣ бояд ба таваҷҷӯҳи Шӯрои нозирон ва мақоми иҷроия барои таъмини кафолати асоснок оиди қобили эътимод будани захираи хавфи маблағгузорӣ, расонида шавад. Дурустии усулҳои маблағгузориҳои ташкилоти қарзии исломӣ, аз ҷумла нотавонӣ аз тарафи ниҳоди мустақил муайян шуда, бояд инчунин аз тарафи аудити дохилӣ таҳти ҳар муддат санҷида шавад. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд ҳамаи камбудҳои аз тарафи ниҳоди мустақил ва/ё аудити дохилӣ муайяншударо бартараф намуда, амалҳои ислоҳиро ба таваҷҷӯҳи Шӯрои нозирон расонад.

БОБИ 8. ГИРИФТАНИ МОЛУ МУЛКИ ТАҲТИ

ГАРАВ ҚАРОРДОШТА АЗ РҶИ МАБЛАҒГУЗОРИҶОИ ҒАЙРИҒАЪОЛ ВА ТАСНИФИ ОНҶО

66. Ташкилоти қарзии исломӣ дар ҳолати иҷро нагардидани уҳдадорихои қарзии муштариён тибқи қонунгузорӣ бар ивази талаботҳои худ метавонад молу мулки таҳти гарав қарордоштаро гирад, ки он дар ҳисоби тавозунии №119147 “Гарави гирифташуда барои фуруш” ба ҳисоб гирифта мешавад. Ташкилоти қарзии исломӣ молу мулки гирифташударо аз рӯи нархи воқеии бозорӣ бо назардошти хароҷоти эҳтимолии барқарорсозӣ ба ҳисоб мегирад. Фарқият байни арзиши тавозунии қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва арзиши молу мулки гирифташуда, ки аз рӯи он молу мулк дар китобҳо ба ҳисоб гирифта мешавад, бояд бо Фонди аз тарафи ташкилоти қарзии исломӣ ташкилшаванда тасҳеҳ гардад ва дар ҳолати кам будани Фонди мазкур, он бояд дар ҳисоботи фоида ва зарар ба ҳисоб гирифта шавад.

67. Ҳангоми бар ивази қарзи исломӣ/маблағгузори исломии ғайрифаъол ба тавозун гирифтани молу мулки таҳти гарав қарордошта, он ҳамчун “ғайриқолабӣ” тасниф шуда, аз рӯи чунин молу мулки гирифташуда ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор аст ба андозаи 30% Фонд ташкил намояд. Агар молу мулки дар тавозун барои бозфуруш гирифташуда дар муддати 6 моҳ фурухта нашавад, он гоҳ он ҳамчун “шубҳанок” тасниф шуда, аз рӯи он ба андозаи 75% Фонд ташкил карда мешавад ва агар дар давоми 12 моҳ фурухта нашавад, он гоҳ он ҳамчун “беэътимод” тасниф шуда, аз рӯи он ба андозаи 100% Фонд ташкил карда мешавад.

БОБИ 9. ҲИСОБ НАМУДАНИ ФОИДА/ФОИДАҶОИ ПАРДОХТНАШУДА АЗ РҶИ МАБЛАҒГУЗОРИҶО

68. Ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор аст ҳисобкунии изофапулӣ/фоидаро аз рӯи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ вобаста ба намуди қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ бо усули ҳисоби замкунӣ ва ё хазиनावӣ анҷом диҳад.

69. Тибқи Стандартҳои Байналмилалии Ҳисоботи Молиявӣ, ташкилотҳои қарзии исломӣ метавонанд изофапулӣ/фоидаи ҳисобшуда ва пардохтнашудаи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайрифаъолро чун даромад ҳисоб кунанд. Лекин, мувофиқи талаботи мақбули дар ин Дастурамал қабулшуда, ташкилоти қарзии исломӣ метавонад изофапулӣ/фоидаи ҳисобшуда аз ҳисоби қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии зери назоратро ҳамчун даромад ба ҳисоб гирад. Ташкилоти қарзии исломӣ изофапулӣ/фоидаи ҳисобшуда аз ҳисоби қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайрифаъолро (ғайриқолабӣ, шубҳанок ва беэътимод) дар тавозун манъ намуда ба ҳисобгирии изофапулӣ/фоидаро берун аз ҳисоб пеш мебарад.

70. Дар ҳолате, ки ташкилотҳои қарзии исломӣ аз рӯи маблағгузориҳои қолабӣ ва зери назорат изофапулӣ/фоидаро ҳисоб мекунанд ва дар ҳолати ғайрифаъол шудани чунин маблағгузориҳо ташкилотҳои қарзии исломӣ вобаста ба изофапулӣ/фоидаи ҳисобкардашуда дар ҳисоботи “Фоида ва зарар” амалиёти ислоҳкунӣ мегузаронанд ва ё дар ҳолати нагузаронидани амалиёти

ислоҳӣ барои изофапулӣ/фоидаи ҳисобшудаи пардохтнашуда ба андозаи 100% Фонд ташаккул медиҳанд.

БОБИ 10. ТАШКИЛИ ФОНД АЗ РҶИ ҚАРЗҲОИ ИСЛОМӢ/МАБЛАҒГУЗОРИҲОИ ИСЛОМИИ ҒАЙРИҒАЪОЛ

71. Кифоятии Фонди пушонидани талафоти имконпазир аз руи дороиҳо аз мунтазам баҳодиҳии дороиҳои ташкилоти қарзии исломӣ вобаста мебошад. Ҳар як ташкилоти қарзии исломӣ бояд низоми баҳодиҳии кифоятии дороиҳои худро таҳия намояд. Чунин тафтиш бояд на танҳо ба сифати дороиҳо, инчунин дар умум ба сиёсати сармоягузори ташкилоти қарзии исломӣ низ нигаронида шуда бошад. Тафтиш аз ҳисоби захираҳои дохилӣ, ҳамчунин аз ҳисоби кӯмаки коршиносони аз берун ҷалбшуда гузаронида шавад. Новобаста аз он ки тавассути кӣ тафтиш гузаронида мешавад, шахси тафтишгар бояд ботаҷриба ва аз воҳиди сохтори бо ҷойгиркунии дороиҳо машғул вобаста набошад. Ин маънои онро дорад, ки ба шахси тафтишгар ҳангоми муоинаи дилхоҳ дорой озоии амал фароҳам оварда мешавад ва дар ҳисобот бояд тамоми камбудии дар рафти тафтиш ошкоршуда нишон дода шаванд. Ҳисобот оид ба тафтиш ба Шурои нозирон ва Раёсати ташкилоти қарзии исломӣ пешниҳод мегардад.

72. Баҳодиҳии хавфи қарзи исломӣ/маблағгузори исломи бояд аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ дар асоси таҳлили воқеии ҳолати молиявӣ ва ғайриғайри муштарӣ (шахси ҳуқуқӣ ё воқеӣ) бо назардошти ҳамагуна хавфҳои мавҷуда ба таври доимӣ гузаронида шавад. Баҳодиҳии хавфи қарзӣ/маблағгузорӣ бояд ба таснифи маблағгузориҳо дар асоси ҳолати молиявии муштарӣ, баҳисобгирии пардохти қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ ва хизматрасонии изофапулӣ/фоида оварда расонад.

73. Фонд аз ҷониби ташкилоти қарзии исломӣ ҳангоми пардохт накардан, ё иҷрои номуносиби уҳдадориҳо аз ҷониби муштариёни ташкилоти қарзии исломӣ тибқи шартҳои шартнома ва ё вучуд доштани хавфи воқеии иҷро накардани (иҷрои номуносиби) уҳдадориҳо ташкил карда мешавад.

74. Барои ҳисоб кардани маблағи Фонд, ташкилоти қарзии исломӣ риояи равандҳои зеринро аз рӯи ҳар як қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ бояд ба роҳ монад:

-арзиши таъминоти қарзи исломӣ/маблағгузори исломи ба меъёри сатҳи ҷоизи таъминнамоӣ тибқи Замимаи №4 Дастурамали мазкур зарб карда мешавад, ки натиҷаи он қисми таъминбудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломиро нишон медиҳад;

-натиҷаи дар доираи иҷрои зербанди якуми банди мазкур ҳосилшуда аз бақияи қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ тарҳ карда мешавад, ки (дар ҳолати мусбат будан) қисми таъминнабудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломиро нишон медиҳад ва барои қисми таъминнабудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломи ташкилоти қарзии исломӣ бояд ба андозаи 100% Фонд ташкил намояд;

-натичаи дар доираи иҷрои зербанди якуми банди мазкур ҳосилшуда ё маблағи бақияи қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ, кадоме аз онҳо хурд бошад, ба меъёри Фонд вобаста аз гурӯҳи таснифот тибқи банди 17 Дастурамали мазкур, ки барои қисми таъминбудаи қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ муайян шудааст, зарб карда мешавад;

-агар маблағи дар доираи зербанди дуюм ҳосилшуда мусбат бошад, маблағҳои ҳосилшуда дар доираи зербанди дуюм ва сеюм ҳамчун зарб карда мешаванд, дар акси ҳол маблағи зербанди сеюм ба ҳисоб гирифта мешавад.

75. Бо мақсади кам намудани душвориҳои амалиётӣ, ҳангоми ҳисобкунии маблағи Фонд барои уҳдадорҳои қарзгире, ки бақияи умумии онҳо аз 25 000 сомонӣ кам мебошад, ташкилоти қарзии исломӣ бақияи ҷунин қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломиро ба меъёри Фонд вобаста аз гурӯҳи таснифоти онҳо тибқи банди 17 Дастурамали мазкур, ки барои қарзҳои таъминбуда муайян шудааст, зарб мезанад.

76. Қарзҳои ғайрифаволи ташкилоти қарзии исломие, ки бо маблағҳои пулӣ дар суратҳисобҳои амонатӣ, пасандозӣ ва дигар суратҳисобҳои басташуда дар ҳамон ташкилоти қарзии исломӣ ҳамчун таъминоти қарзи исломӣ/маблағгузори исломӣ таъмин шудаанд, ҳангоми таснифот ва ҳисобкунии Фонд ба назар гирифта шуда, ташкилотҳои қарзии исломӣ баробар ба андозаи маблағҳои басташуда Фонд ташаккул намедиханд.

БОБИ 11. ТАШКИЛИ ФОНД АЗ РӯИ ДИГАР ДОРОИҲОИ ҒАЙРИФАЪОЛ

77. Ташкилоти қарзии исломӣ аз рӯи дигар дороиҳои ғайрифавол, ки дар Дастурамали мазкур пешбинӣ нашудаанд, тибқи дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдори Бонки миллии Тоҷикистон ва Стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ фонд бояд ташкил намояд.

БОБИ 12. ТАШКИЛИ ЗАХИРАИ ХАВФИ ҚАРЗИ ИСЛОМӢ/МАБЛАҒГУЗОРИ ИСЛОМӢ

78. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд захира ва фондҳое, ки аз рӯи дороиҳо тибқи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдори Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар шудаанд, бо фондҳои тибқи Стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ ҳисобшуда муқоиса намояд. Дар ҳолате, ки талабот оид ба ташкили захира ва фондҳо аз рӯи дороиҳоти тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдори Бонки миллии Тоҷикистон назар ба фондҳои тибқи Стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ ҳисобшуда зиёдтар бошад, ташкилоти қарзии исломӣ бояд фарқиятро аз ҳисобҳои таъминоти 300315 “Захираи умумӣ аз фонди” ё ҳисобҳои 300305 “Фонди тақсимнашуда/зарари солҳои гузашта”, 300307 “Фонди соли гузашта” мутаносибан ба ҳ/т 300319 “Захираи умумӣ барои дороиҳои фавол” ва 300321 “Захираи махсус барои дороиҳои ғайрифавол” гузаронад.

Агар бонки исломӣ ва ташкилоти амонатии қарзии хурди исломӣ дар ҳисобҳои 300315, 300305 ва 300307 маблағи кофӣ барои ташкили фарқияти фондҳо надошта бошад, қисмати фарқияти фондҳо аз рӯи дороиҳои фаъол ва/ё ғайрифавол ҳангоми баҳисобгириисармоҷи асосии соф тарҳ карда мешавад.

79. Ташкилоти қарзии исломӣ дар доираи талаботҳои Дастурамали мазкур аз рӯи қарзҳои фаъол (қолабӣ ва зерӣ назорат) бояд Фонд ҳисоб намояд ва онро бо захираи аллақай барои онҳо ташкилнамуда муқоиса намояд. Дар ҳолате ки агар Фонди ҳисобшуда аз захираи аллақай ташкилнамуда зиёд бошад, он гоҳ фарқияти он ҳамчун Фонд ташкил карда мешавад.

БОБИ 13. ТАЪСИСИ ЗАХИРАИ БАРОБАРКУНИИ ФОИДА ВА ЗАХИРАИ ХАВФИ САРМОЯГУЗОРӢ

80. Агар ташкилоти қарзии исломӣ дорои суратҳисобҳои сармоягузорӣ бошад ва амалиёти баробаркунии фойдаро истифода барад, он метавонад ду захираи иловагиро таъсис диҳад, ки Захираи баробаркунии фойда (ЗБФ) ва Захираи хавфи сармоягузорӣ мебошанд. Ин захираҳо барои суратҳисобҳои сармоягузорӣ дар асоси тақсимооти фойда (ССТФ) дар доираи баробаркунии тақсимооти фойда ба дорандагони суратҳисоби сармоягузорӣ ва захира барои зарарҳои оянда, дар ҳолати ба миён омадани онҳо, истифода бурда мешавад.

81. ЗБФ барои кам кардани гузариши хавфи тижоратӣ (ГХТ) истифода бурда мешавад. ГХТ ба хавф аз дороиҳои аз номи дорандагони суратҳисобҳои сармоягузорӣ идорашаванда тааллуқ дорад. Он хавфҳо метавонанд аз ҳисоби сармоҷи худӣ ташкилоти қарзии исломӣ, бо роҳи гузаронидани тамоми ё ҳиссае аз фойдаи худ ба фонди дорандагони суратҳисоби сармоягузорӣ пушонидани мешавад ва/ё аз фойдаи маблағҳои саҳмдорон бо назардошти рифоҳии талаботи назоратӣ ва/ё тижоратӣ барои баланд бардоштани даромади дорандагони суратҳисобҳои сармоягузорӣ ба онҳо интиқол дода мешавад.

82. ЗБФ бояд чун маблағи аз тарафи роҳбарияти ташкилоти қарзии исломӣ мақбул доништа шуда барои дастрас шудани ҳадафҳои дар боло зикршуда андозагирӣ карда шавад. Дар охири давраи молиявӣ, маблағи барои овардани тавозуни захира ба сатҳи лозим, бояд ҳамчун ҷудо кардани даромад пеш аз ҷудо кардани ҳиссаи *музориб* ҳисоб карда шавад. Агар маблағи тавозун аз маблағи мақбул зиёд бошад, маблағи барзиёд бояд ба ҳиссаи даромади тарафи мувофиқ барои он давраи молиявӣ пеш аз ҷудо кардани ҳиссаи *музориб*, қаср карда шавад.

83. ЗХС бояд чун маблағи аз тарафи роҳбарияти ташкилоти қарзии исломӣ барои дастрас шудани ҳадафҳои таъсиси захираҳо мақбул доништа шуда андозагирӣ карда шавад. Дар охири давраи молиявӣ, маблағи барои овардани тавозуни захира ба сатҳи кофӣ лозим, бояд ~~чун~~ ҳамчун ҷудо кардани даромад ~~не~~ баъд аз ҷудо кардани ҳиссаи *музориб* ҳисоб карда шавад. Агар маблағи тавозун аз маблағи мақбул зиёд бошад, маблағи барзиёд бояд ба ҳиссаи даромади дорандагони суратҳисобҳои номаҳдуд барои он давраи молиявӣ баъд аз ҷудо кардани ҳиссаи *музориб*, қаср карда шавад.

84. Пеш аз таъсиси ЗБФ ва ЗХС, Ташкилоти қарзии исломӣ бояд розигии

дорандагони суратҳисобҳои сармоягузорию оиди истифодаи механизмҳои ЗБФ ва ЗХС гирад.

85. ЗБФ бояд байни ҳиссае, ки моликияти дорандагони суратҳисоби сармоягузорию ва ташкилоти қарзии исломӣ аст, дар асоси таносуби шартномавии тақсимоти фоида дар замони таъсис, тақсим карда шавад. Лекин, тамоми ЗХС моликияти дорандагони суратҳисоби сармоягузорию мебошад.

86. Ҳангоми барҳам додан, ташкилоти қарзии исломӣ бояд баргардонидани ЗБФ ва ЗХС-и боқимондарию ба соҳибони қонунӣ, ки дорандагони суратҳисоби сармоягузорию ва ташкилоти қарзии исломӣ мебошанд, дар асоси ҳиссаи таносубии онҳо, таъмин намояд. Агар тақсимот байни дорандагони суратҳисоби сармоягузорию аз рӯи амалиёт имконпазир нест, ташкилоти қарзии исломӣ бояд ЗБФ ва ЗХС-и боқимондарию ба ҷиҳатҳои хайрия, ки аз тарафи Кумитаи хизматрасонии маблағгузорию исломии ташкилоти қарзии исломӣ тасдиқ шудааст, равона кунад. ЗБФ-и ташкилоти қарзии исломӣ ба даромадҳои боздоштаи он интиқол дода мешавад ва бояд таҳти қоидаҳои меъерии муайянкунандаи афзалиятнокии даъво дар давраи барҳамхӯрию тақсим шавад.

БОБИ 14. ТАРТИБИ АЗ ҲИСОБ БАРОВАРДАНИ ҚАРЗҲОИ ИСЛОМӢ/МАБЛАҒГУЗОРИҲОИ ИСЛОМӢ АЗ ҲИСОБИ ФОНД

87. Қарзҳои исломӣ/маблағгузорию исломии беъътимод дар асоси ҳулосаи Кумитаи қарзӣ/маблағгузорию, бо қарори мақоми иҷроияи ташкилоти қарзии исломӣ дар мувофиқа бо Шӯрои нозирон ва Кумитаи хизматрасонии маблағгузорию исломӣ метавонанд аз ҳисоби Фонд аз тавозун хориҷ карда шаванд. Ҳангоми дар давоми ду сол аз этимол дур будани пардохти қарзҳои исломӣ/маблағгузорию исломии беъътимод ташкилотҳои қарзии исломӣ бояд ин қарзҳои исломӣ/маблағгузорию исломиро аз ҳисоб бароранд. Агар Шӯрои нозирони ташкилоти қарзии исломӣ дар бораи зиёда аз ду сол дар тавозун нигоҳ доштани ягон қарзи исломӣ/маблағгузорию исломии беъътимод қарор қабул намояд, ташкилоти қарзии исломӣ бояд дар як сол ду маротиба ба Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи ҳар як чунин қарзи исломӣ/маблағгузорию исломӣ, сабаби нигоҳдории он ва пешравиҳои дар пардохти онҳо ноилгардида маълумоти муфассал пешниҳод намояд.

88. Аз тавозуни ташкилоти қарзии исломӣ хориҷ кардани қарзи исломӣ/маблағгузорию исломӣ бинобар пардохтнопазирии муштарӣ аз эътибор соқит шудани қарздории он ба ҳисоб намеравад. Аз ин рӯ, чунин қарздории муштарӣ бояд дар ҳисоби берун аз низом инъикос ёбад ва ташкилоти қарзии исломӣ бояд оид ба таъмини пардохти қарзи исломӣ/маблағгузорию исломӣ чораҳо андешад. Сиёсатҳои аз ҷониби Шӯрои нозирони ташкилоти қарзии исломӣ тасдиқшуда бояд тартибот оиди мониторинги зичи барқарорсозии маблағгузорию аз ҳисоб баровардашударо дар бар гирад.

89. Ташкилоти қарзии исломӣ бояд ба Бонки миллии Тоҷикистон дар муҳлатҳои муқаррарнамудаи он оид ба таснифоти қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ, Фондҳои барои қарзҳои ғайрифайол ва захираҳои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии ғайрифайол, ҳаракати Фондҳои захираҳои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии алоҳидаи ғайрифайол, гаравҳои ва гаравҳои гирифташуда барои бозфуруш ҳисобот пешниҳод намояд.

90. Ташкилоти қарзии исломӣ уҳдадор аст ба Бонки миллии Тоҷикистон ҳар моҳ дар бораи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломие, ки аз тавозун хориҷ ва берун аз низом ба ҳисоб гирифта шудаанд, инчунин дар шаш моҳ маълумоти зеринро пешниҳод намояд:

- дар бораи қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломии безътимод, ки дар тавозуни ташкилоти қарзии исломӣ дар давоми ду сол ё бештар қарор доштанд, инчунин сабаби нигоҳдориҳои онҳо дар тавозун;

- дар бораи анҷом дода шудани чораҳои дахлдор оид ба пардохти тамоми қарзи исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ аз ҳисоб баровардашуда;

- дар бораи пардохтҳои воқеӣ дар суратҳисобҳои аз ҳисоб хориҷшуда.

Замимаи №1
ба Дастурамали №
“Дар бораи тартиби ташкил ва
истифодаи захира ва фонди
пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи
дориҳои ташкилотҳои қарзии исломӣ”

Намуна оид ба тартиби ташкили Фонди умумӣ ва ҳисоб кардани он ҳангоми ҳисобкунии меъёри кифоятии сармоя

			Намунаи А	Намунаи Б	Намунаи В
		2018	2019	2019	2019
1	Захираи умумӣ барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии қолабӣ - дар аввали сол	125	140	140	140
2	Иловаҳои дар давоми сол	15			
3	Захираи умумӣ барои қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии қолабӣ - дар охири сол	140	140	140	140
4	қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломии қолабӣ ба	7000	8000	5800	12000

5	Қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии зерин назорат	1000	1200	400	4000
6	Фонд аз рӯи қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии қолабӣ (2%)		160	116	240
7	Фонд аз рӯи қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии зерин назорат (5%)		60	20	200
8	Фонди умумӣ барои қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии фаъол (қолабӣ ва зерин назорат) (6+7)		220	136	440
9	Фонди иловагии дар давоми соли 2016 ташкилшаванда		80	0	300
10	ТАРТИБИ ҲИСОБИ ФОНД ДАР КИФОЯТИИ САРМОЯ				
11	Дороиҳои бо назардошти хавф баркашидашуда	16000	18200	12400	20000
12	Сармоия асосӣ				
13	Захираи умумӣ барои қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии қолабӣ - дар охир	140	140	140	140
14	Сармоия иловагӣ				
15	Фонди умумӣ барои қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии фаъол (қолабӣ ва зерин назорат)	0	80	0	250

Замимаи №2
ба Дастурамали №
“Дар бораи тартиби ташкил ва
истифодаи захира ва фонди
пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи
дороиҳои ташкилотҳои қарзии исломӣ”

Таснифи қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ ва талабот оид ба ташкили фондҳо

№	Гурӯҳи таснифоти қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ	Эътирофи даромад бо усули ҳисобу замкунӣ	Шумораи рӯзҳои батаъхиррафта аз рӯи пардохти маблағи қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломии асосӣ ё фоидаи он	Талаботи ҳадди ақал барои ташкили Фонд (%)*	
				Бо пули миллий	Бо асъори хориҷӣ
1	Қолабӣ	Иҷозат дода шудааст	то 8 рӯз	2%	3%

2	Зери назорат	Иқозат дода шудааст	аз 8 то 30 рӯз	5%	10%
3	Ғайриқолабӣ	Иқозат дода нашудааст	аз 30 то 90 рӯз	30%	40%
4	Шубҳ,анок	Иқозат дода нашудааст	аз 90 то 180 рӯз	75%	85%
5	Беэътимод	Иқозат дода нашудааст	аз 180 рӯз ва зиёд	100%	100%

*Ғайр аз ин, ташкилоти қарзӣ бояд Фонд ба андозаи 100% барои қисми таъминнашудаи қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ ғайрифайоле, ки бақияи онҳо аз 25 000 сомонӣ зиёд мебошад, ташкил наояд.

Замимаи №3
ба Дастурамали №
“Дар бораи тартиби ташкил ва
истифодаи захира ва фонди
пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи
дориҳои ташкилотҳои қарзии исломӣ”

Намуна оид ба таҷдиди қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ

1.	Қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ дар санаи мазкур дода	1-янв-12	30-июн-12	1-янв-13	15-апр-14	29-мар-15
2.	Маблагҳои қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ	1000	1000	1000	1000	1000
3.	Таснифот ба санаи 1 январи 2016	Қолабӣ	Зери назорат	Қолабӣ	Ғайриқолабӣ	Ғайриқолабӣ
4.	Агар пеш аз ин таҷдид шуда бошад	Не	Не	Ҳа, 2015	Ҳа, 2015	Не
5.	Санаи таҷдид	15 Янв. 2016	15 Янв. 2016	15 Янв. 2016	15 Янв. 2016	15 Янв. 2016

6.	Фарқияти арзиши холиси имрӯзаи пардохтҳои оянда	50	35	100	200	120
7.	Фондҳои ташкилшуда ба санаи 1 янв. 2016	20	50	20	300	300
8.	Баъд аз таҷдид					
9.	Таснифот	Зери назорат	Зери назорат	Ғайриқолабӣ	Шубҳанок	Ғайриқолабӣ
10.	Маблағи аз тавозун хориҷшаванда бинобар фарқияти арзиши холиси имрӯзаи пардохтҳои оянда (NPV)	50	35	100	200	120
11.	Маблағи қарзҳои исломӣ/маблағгузориҳои исломӣ мувофиқи ҳисоботҳо	950	965	900	800	880
12.	Фонд барои ташкил	47.5	48.25	270	600	260
13.	Фонди иловагӣ барои ташкил ва ӯ маблағи аз тавозун хориҷшаванда (10+12-7)	77.5	33.25	350	500	80

Замимаи №3
ба Дастурамали №
“Дар бораи тартиби ташкил ва
истифодаи захира ва фонди
пушонидани талафоти имконпазир аз рӯи
дориҳои ташкилотҳои қарзии исломӣ”

Сатҳи ҷоизи таъминнамоӣ

№	Намуди таъминот	Сатҳи ҷоизи таъминнамоӣ	Тавсиф
1.	Маблағҳои пулӣ	100%	Амонатҳо ва пасандозҳои басташуда
2.	Сабакаи тилло	100%	Сабакаи тилло

3.	Шаҳодатномаҳои Бонки миллии Тоҷикистон, вомбаргҳо ва векселҳои давлатии хазинадории Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон	100%	Шаҳодатномаҳои амонатии Бонки миллии Тоҷикистон, вомбаргҳо ва векселҳои давлатии хазинадории Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар қоғазҳои қиматноки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
4.	Кафолатҳои давлатӣ	100%	Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
5.	Кафолатномаҳои бонкҳои исломӣ ва ташкилотҳои молиявии ғайрибонкии исломӣ (дохилӣ)	50%	Меъёри кифоятии сармои ташкилотҳои қарзии исломӣ ва ташкилотҳо бояд аз меъёри муқарраршуда кам набояд
6.	Кафолатномаҳои бонкҳои исломӣ ва ташкилотҳои молиявии ғайрибонкии исломӣ (хориҷӣ)	50%	Меъёри кифоятии сармои ташкилотҳо бояд аз меъёри муқарраршуда кам набояд
7.	Замонатҳое, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ дода шудаанд	20%	Ҳангоми тарҳ кардани сатҳи ҷои маблоти аз 25 000 сомонӣ зиёд ба эътибор шрифти намешавад.
8.	Вомбаргҳо ва векселҳои хазинадории давлатҳои хориҷӣ	70%	Вомбаргҳои хазинадории давлатӣ ва векселҳои кишварҳои хориҷӣ
9.	Қоғазҳои қиматноки аз тарафи ҳукуматҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва корхонаҳои давлатӣ баровардашуда	70%	Қоғазҳои қиматноки аз тарафи ҳукуматҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва корхонаҳои давлатӣ баровардашуда
10.	Амволи ғайриманқул, аз ҷумлаи хонаҳо ва ҳуҷраҳои истиқоматӣ ва марказҳои савдӯву офисҳои корӣ.	50%	<p>Ҳуҷҷате, ки ҳуқуқ ба амволи ғайриманқули ба гарав гузошташударо тасдиқ мекунад. Дар ҳолати шубҳанок будани баҳодихии амволи ғайриманқул кормандони Департаменти назорати бонкии Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд, онро ба назар нагиранд.</p> <p>Корхонаҳои саноатӣ (коргоҳ, завод, фабрика ва ғайраҳо) дар вақти ҳисоб кардани Фонд ба инобат гирифта намешаванд.</p> <p>Нархи амволи ғайриманқули дорои арзиши аз 1 млн. сомонӣ зиёд аз тарафи нархгузори мустақил ва нархи дигар амволи ғайриманқул аз тарафи нархгузорӣ мустақил ё сохтори дахлдори ҳуди ташкилоти қарзии исломӣ баҳо дода мешавад ва онҳо ҳадди ақал дар се сол як бор бояд азнавбаҳогузори карда шаванд. Дар ҳолате, ки шароити бозор тағйирёбанда бошад ва қарзҳои исломӣ/маблағгузори исломӣ ғайрифайол бошад, он гоҳ он бояд ҳадди ақал дар як сол як бор аз нав баҳо дода шавад.</p>
11.	Саҳмияҳои ҷамъиятҳои саҳомӣ (маҳаллӣ ва хориҷӣ)	30%	Саҳмияҳои ҷамъиятҳои саҳомии хориҷӣ ва маҳаллӣ, ки дар биржаҳои қоғазҳои қиматнок фурухта мешаванд
12.	Дастгоҳ ва тачхизоти техникаи дигари суғурташудае, ки дар лаҳзаи ба гарав гузоштан дар ҳолати коршоямӣ қарор доранд ва баҳодихии онҳо ақалан ҳар семоҳа аз нав амалӣ шуда бошад.	30%	Арзиши тавозунӣ, мавҷудияти шиносномаи техникаи, сертификати мутобиқат бо иҷрои тамоми шартҳои ҳуқуқӣ ва суғуртаи ҳамаҷониба

